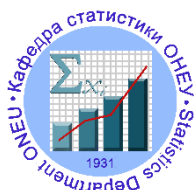

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 7

**Одеса
2021**

УДК 311
БКБ 60.6

Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 7. – Одеса, ОНЕУ. – 2021. – 161 с.

Автори:

Вітковська К. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Готліб І. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Милашко О. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю. О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Погорелова Т. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Самотосенкова О. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Багірова К. Р. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Біла Д. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Білоус О. Ю. – студент факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Галан А. Я. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Гузінська А. М. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Єзерська А. О. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Запиченко В. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Іванченко Т. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Криса К. М. – студентка факультету фінансів та банківської справи Одеського національного економічного університету,

Лукашєва А. Є. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Лупу А. Р. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Мельник С. А. – студент факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Осадчук Я. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Табунщик О. Г. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Ткач Ю. І. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Хомколова В. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Чайковська О. О. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Шпілінова Є. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Штельмашук М. С. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету.
Яценко А. М. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

У збірнику наводяться результати дослідження студентів та викладачів кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів у деяких країнах світу, в Україні та окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

ЗМІСТ

Єзерська А.О., Самоєнкова О.В. Статистичне дослідження рівня екологічної безпеки атмосферного повітря України	6
Галан А.Я., Милашко О.Г. Статистичний аналіз туристопотoku в Україну	13
Білоус О.Ю., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз фінансових результатів діяльності підприємств України	20
Чайковська О.О., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз впливу факторів на рівень розвитку малого підприємництва в Україні	26
Штельмашук М.С., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз рівня людського розвитку в Україні та деяких країнах світу	33
Осадчук Я.В., Самоєнкова О.В. Міжнародні порівняння рівня освіти населення	40
Іванченко Т.А., Вітковська К.В. Особливості сучасного рівня життя по окремих регіонах України	49
Табунщик О.Г., Погорєлова Т.В. Аналіз розвитку та стану страхового ринку в Україні	56
Мельник С.А., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз витрат на охорону навколишнього середовища в Україні	63
Криса К.М., Погорєлова Т.В. Аналіз динаміки іпотечного кредитування в Україні	72
Іванченко Т.А., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз тарифних ставок в Україні	78
Яценко А.М., Вітковська К.В. Проблеми та демографічні прогнози для України	83
Шпілінова Є.А., Вітковська К.В. Сучасні тенденції дитячої смертності	88
Лукашєва А.Є., Вітковська К.В. Сучасні тенденції демографічної ситуації: регіональний аспект	94
Багірова К.Р., Вітковська К.В. Статистична оцінка життєвого рівня населення для окремих регіонів України	101
Іванченко Т.А., Готліб І.Г. Статистичний аналіз та прогнозування надходження інвестицій в економіці України	108

Лупу А.Р., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз проблем розвитку туристичної галузі в Україні та світі у 2021 році	120
Гузінська А.М., Ольвінська Ю.О. Сучасний аналіз тенденцій динаміки чисельності населення в Україні	125
Біла Д.В., Ольвінська Ю.О. Вплив прямих іноземних інвестицій на розвиток економіки України: проблеми та шляхи їх вирішення	131
Ткач Ю.І., Ольвінська Ю.О. Аналіз динаміки середньої тривалості життя в Україні	140
Запіченко В.В., Ольвінська Ю.О. Відкриття ринку землі: проблеми та перспективи	150
Хомколова В.А., Ольвінська Ю.О. Аналіз динаміки мінімальної заробітної плати в Україні	155

МІЖНАРОДНІ ПОРІВНЯННЯ РІВНЯ ОСВІТИ НАСЕЛЕННЯ

Осадчук Я. В.¹, Самотоєнкова Ю. О.²

¹ – студентка, кафедра статистики,

² – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Осадчук Я. В., Самотоєнкова Ю. О. Міжнародні порівняння рівня освіти населення. У статті розглянуто актуальні питання конкурентоспроможності країн у сфері освіти, викладено основні принципи визначення рівнів освіти за методологією Інституту статистики ЮНЕСКО та проведено міжнародні порівняння країн світу за індексом рівня освіти, індексом ефективності національних систем освіти, індексом ефективності національних систем вищої освіти.

Ключові слова: конкурентоспроможність освіти, індекс рівня освіти, ефективність національних систем освіти.

Osadchuk Y. V., Samotoenkova O.V. International comparisons of the level of education of the population. The article considers topical issues of competitiveness of countries in the field of education, sets out the basic principles of determining education levels according to the methodology of the UNESCO Institute of Statistics and makes international comparisons of countries according to the education index, efficiency index of national education systems, efficiency index of national higher education systems.

Keywords: competitiveness of education, index of education level, efficiency of national education systems.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Осадчук, Я. В. Міжнародні порівняння рівня освіти населення [Текст] / Я. В. Осадчук, Ю. О. Самотоєнкова // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 7. – Одеса, ОНЕУ. – 2021. – С. 40 – 48.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В сучасних умовах трансформаційної перебудови української економіки до європейських стандартів одним із першочергових завдань для держави є перетворення механізмів регулювання секторів економіки до вимог європейської спільноти, зокрема, їхньої нормативно-правової бази. Однією з таких стратегічно важливих сфер, в умовах глобалізаційних перетворень, є сфера освіти. Як наслідок, нині актуальними є питання підвищення її конкурентоспроможності в межах національного виміру, а також розбудови

перспектив виходу за його межі, в напрямку зближення з європейським простором.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Зважаючи на проблему модернізації вищої освіти багато науковців досліджували і зараз працюють над цією проблемою, а саме В. П. Андрущенко, М. І. Михальченко, В. І. Шевченко, В. С. Пазенок, О. С. Анісімов, В. П. Бех, В. С. Лутай, В. Ф. Паламарчук, В. Г. Скотний, О. В. Чалий, С. Ф. Клепко, М. Д. Култаєва, І. М. Предборська, А. М. Лой та інші.

Метою статті є проведення аналізу та дослідження рівня освіти населення в порівнянні з конкурентоспроможними країнами.

Виклад основного матеріалу. Освіта та розвиток людського капіталу мають величезне значення для забезпечення стрімкого, стійкого та інклюзивного зростання України, але частка людського капіталу в національному багатстві залишається невеликою. Україна традиційно користується перевагами потужної системи освіти, що залишається рушієм економічного та соціального розвитку країни. За час, що минув після здобуття незалежності, Україні вдалося зберегти чимало зі своїх порівняльних переваг у якості освіти, що сприяє досягненню високих рівнів освіти та розвитку людського капіталу.

Ефективність роботи всієї системи освітніх цілому характеризується показниками досягнутого рівня освіти і доступу населення до отримання професійної. До цих показників належать такі, як коефіцієнт грамотності та рівень освіти населення [1, с. 352; 2, с. 297].

Коефіцієнт грамотності населення ($K_{ГР}$):

$$K_{ГР} = \frac{S_{ГР}}{S_n} \times 100, \quad (1)$$

де $S_{ГР}$ – частка людей, які вміють читати і писати,

S_n – загальна чисельності населення, старшого за певний вік.

Рівень освіти населення – це чисельність населення, яке має закінчену освіту на тому або іншому ступені відповідної системи освіти, тобто має початкову, середню (повну і неповну), вищу та іншу освіту. Показники рівня освіти населення обчислюються в абсолютному значенні, а також на 1000 осіб населення у віці 15 років і більше.

У будь-якому суспільстві рівень освіти істотно впливає на всі сфери суспільного життя, у першу чергу, на якість відтворення робочої сили, зростання продуктивності праці і удосконалення суспільних відносин. Соціальний статус людини, його положення в суспільстві значною мірою визначається рівнем його освіти.

Узагальнюючими показниками рівня освіти на практиці виступають такі [2, с. 297]:

- відсоток грамотних серед населення у віці від 9 до 49 років;
- кількість осіб, що мають вищу, незавершену вищу, середню спеціальну і середню (повну і неповну) освіту, на 1000 осіб населення у віці 15 років і старше;

- кількість осіб, які мають вищу, незавершену вищу, середню спеціальну і середню (повну і неповну) освіту, на 1000 осіб зайнятого населення;

- кількість осіб з вищою освітою на 1000 осіб у віці старше 15 років.

Аналіз рівня освіти населення і стану системи освіти може проводитися в різних інформаційних розрізах: по регіонах і адміністративних одиницях, по міській і сільській місцевості, інституційним секторам, навчальним закладам, формам навчання і тощо.

В рамках Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) / United Nations Development Programme (UNDP) Інститут статистики ЮНЕСКО / UNESCO Institute for Statistics проводить ряд досліджень і оцінювання рівня освіти і систем освіти країн світу. За результатами досліджень щорічно публікується рейтинг країн світу за індексом рівня освіти [3].

Індекс рівня освіти враховується при розрахунку індексу людського розвитку, який дає інтегральну оцінку розвитку людини. Поєднує три показники: валовий внутрішній продукт (ВВП) на душу населення, рівень грамотності й тривалість життя. Використовується як статистичний інструмент для порівняння розвитку соціальної сфери різних країн. Зміст показника полягає в такому: чим ближче ІЛР до одиниці, тим вищі можливості для реалізації людського потенціалу завдяки поліпшенню рівня освіти, доходу і тривалості життя.

За методикою ПРООН індекс освіти (Education Index) є комбінованим показником і складається з двох компонентів: досягнутого рівня грамотності дорослого населення та сукупної частки учнів у загальній чисельності населення відповідного віку. У кінцевому рахунку зазначені складові показника освіченості беруться з ваговими коефіцієнтами. При побудові цього індексу виходять з того, що грамотність є необхідною передумовою здобуття освіти, першим кроком навчання, і тому міра грамотності (частка грамотних у загальній чисельності населення, старшого за 15 років) має бути важливішим серед показників даного виміру людського розвитку, тому більша вага (2/3) надається досягнутому рівню грамотності дорослого населення. Щодо економічно розвинутих країн, то рівень грамотності – лише мінімальна характеристика освіченості населення. Тому цей показник у межах того самого виміру освіченості доповнено показником сукупної частки учнів (сукупного валового контингенту учнів, або повноти охоплення навчанням). Цій другій складовій показника рівня освіченості надається менша вага (1/3). Сукупна частка учнів розраховується як відношення загальної чисельності людей, які розпочали навчання на всіх рівнях (від початкової школи аж до післядипломної освіти) впродовж даного року до загальної чисельності населення відповідного віку. Межі цього віку звичайно беруться від 5 до 24 років, але в конкретному випадку можуть залежати від країни.

Індекс рівня освіти I_{educ} обчислюється за формулою [3]:

$$I_{educ} = \frac{(2 \cdot I_{adult} + I_{child})}{3} \quad (2)$$

де I_{adult} – індекс грамотності дорослого населення;

I_{child} – індекс сукупної частки учнів в загальній чисельності населення відповідного віку.

За міжнародною методикою використовують такі межі нормування показників:

- рівень грамотності дорослого населення (0 та 100 %);
- сукупна частка тих, хто навчається в закладах освіти (0 та 100 %).

Даний показник, хоча і є досить універсальним, має ряд обмежень. Зокрема, він не відображає якості самої освіти. Також він не показує в повній мірі різницю в доступності освіти в силу відмінностей у вікових вимогах і в тривалості навчання. Такі показники, як середня тривалість навчання або очікувана тривалість навчання, були б більш репрезентативними, однак відповідні дані відсутні для більшості країн. Крім того, показник не враховує студентів, що навчаються за кордоном, що може спотворювати дані по деяким малим країнам.

Дані про грамотність населення надходять з офіційних результатів національних переписів населення і порівнюються з показниками, що обчислюються Інститутом статистики ЮНЕСКО. Для розвинених країн, які вже не включають питання про грамотність в анкети перепису населення, приймається рівень грамотності рівний 99%. Дані про число громадян, що надійшли до навчальних закладів, агрегуються Інститутом статистики на основі інформації, наданої відповідними урядовими установами країн світу.

У таблиці 1 наводиться рейтинг 189 країн світу за індексом рівня освіти за 2020 рік [3].

Таблиця 1

Рейтинг країн світу за індексом рівня освіти за 2020 рік

Рейтинг	Країна	Індекс рівня освіти
1	Німеччина	0,943
2	Норвегія	0,930
3	Великобританія	0,928
4	Фінляндія	0,927
5	Ісландія	0,926
6	Нова Зеландія	0,926
7	Австралія	0,924
8	Ірландія	0,922
9	Данія	0,920
10	Швеція	0,918
...
15	США	0,900
17	Канада	0,894
23	Польща	0,869
29	Японія	0,851

продовження таблиці 1		
32	Білорусь	0,838
39	Росія	0,823
41	Франція	0,817
47	Україна	0,799
...
82	Молдова	0,711
110	Китай	0,657
...
187	Малі	0,286
188	Ефіопія	0,269
189	Нігер	0,249

Джерело [3].

За даними таблиці 1 перші три місця у світовому рейтингу країн за індексом рівня освіти займають Німеччина, Норвегія і Великобританія. У групу країн з індексом рівня освіти від 0,900 і вище входять 15 країн, причому 15 місце займають США. Україна за індексом рівня освіти в 2020 році знаходиться на 47 місці з 189 країн. Проте в рейтингу країн за 2013 рік Україна знаходилась на 30 місці, тобто за 7 років наша країна втратила 17 позицій. Останні три місця в рейтингу займають Малі, Ефіопія та Нігер зі значеннями індексу рівня освіти нижче 0,3.

Крім індексу рівня освіти Інститут статистики ЮНЕСКО за Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) з 2012 року визначає рейтинг країн світу за індексом ефективності національних систем освіти.

Індекс ефективності національних систем освіти (Global Index of Cognitive Skills and Educational Attainment) – глобальне дослідження і супроводжуючий його рейтинг, що вимірює досягнення країн світу у сфері освіти. Визначається британською міжнародною компанією Pearson, яка спеціалізується в освітній та видавничій діяльності.

Дослідження проводиться з 2012 року в рамках глобального проекту The Learning Curve, що об'єднує широке коло міжнародних показників стану сфери освіти різних країн світу. Автори дослідження вказують, що результати проекту є першою спробою порівняти ефективність національних систем освіти серед відносно великого числа країн, що знаходяться на різних етапах соціально-економічного розвитку.

Рейтинг розраховується за методикою дослідницької компанії Economist Intelligence Unit і оцінює рівень ефективності систем освіти в країнах світу за двома основними групами показників, що включає відповідний набір міжнародно порівнянних даних [4]:

1. Когнітивні навички:

- Міжнародне дослідження якості читання і розуміння тексту. Вивчається рівень і якість читання і розуміння тексту учнями початкової школи в країнах з різними системами освіти.

- Міжнародне дослідження якості математичної та природничо-наукової освіти. Вивчається рівень природно-математичної підготовки

учнів середньої школи в країнах з різними системами освіти і виявлення чинників, що впливають на рівень цієї підготовки.

- Міжнародна програма з оцінки освітніх досягнень учнів. Вивчається рівень грамотності учнів середньої школи і здатність учнів застосовувати на практиці отримані в школі знання і навички. Дослідження проводиться в країнах ОЕСР і країнах-партнерах ОЕСР.

2. Рівень освіти:

- Індекс грамотності населення. Дані міжнародного дослідження Інституту статистики ЮНЕСКО (UNESCO Institute for Statistics) по країнах світу.

- Індекс сукупної частки учнів, які отримують середню та вищу освіти. Дані міжнародного дослідження "Погляд на освіту" (Education at a Glance) Організації економічного співробітництва і розвитку по країнах ОЕСР і країнам-партнерам ОЕСР.

Ці два базових вимірювання ефективності системи освіти зводяться в підсумковому Індексі, який являє собою зважену суму зазначених показників і визначає позицію кожної країни в світовому рейтингу за результатами міжнародного зіставлення [3].

У таблиці 2 наводиться рейтинг 50 країн світу за індексом ефективності національних систем освіти за 2020 рік [4].

За даними таблиці 2 перші три місця у світовому рейтингу країн за індексом ефективності національних систем освіти займають США, Швейцарія та Данія. Можна відмітити, що такі країни, як Німеччина, Франція, Ізраїль займають відповідно 16, 17, та 18 місця. Польща, куди їде навчатися багато нашої молоді, займає в рейтингу 32 місце.

Таблиця 2

Рейтинг країн світу за індексом ефективності національних систем освіти

Рейтинг	Країна	Індекс ефективності національних систем освіти
1	США	100,0
2	Швейцарія	87,2
3	Данія	84,2
4	Великобританія	84,8
5	Швеція	82,2
6	Фінляндія	82,0
7	Нідерланди	81,6
8	Сінгапур	80,6
9	Канада	79,6
10	Австралія	77,6
...
16	Німеччина	70,3
17	Франція	68,3
18	Ізраїль	67,6
32	Польща	50,8
...
42	Україна	42,1
46	Хорватія	40,5
47	Іран	39,7

продовження таблиці 2		
48	Болгарія	39,2
49	Індія	38,0
50	Індонезія	36,9

Джерело [4].

Україна за індексом ефективності національних систем освіти знаходиться на 42, проте в 2014 році в такому рейтингу було висвітлено лише 40 країн, в які Україна не потрапила. Останні три місця в рейтингу, зі значеннями індексу ефективності національних систем освіти нижче 40,0, займають Болгарія, Індія та Індонезія.

Також Інститут статистики ЮНЕСКО за Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) з 2012 року до тепер щорічно визначає рейтинг національних систем вищої освіти. Це глобальне дослідження, рейтинг якого вимірює досягнення країн світу у сфері вищої освіти [5].

Рейтинг розраховується за методикою Інституту прикладних економічних і соціальних досліджень Університету Мельбурна, Австралія, і оцінює національні системи вищої освіти за 24 основними показниками, об'єднаним в чотири групи [5]:

1. Ресурси (інвестиції з боку приватного та державного секторів) – 25%.

2. Результати (наукові дослідження, наукові публікації, відповідність вищої освіти потребам національного ринку праці, включаючи подальше працевлаштування випускників навчальних закладів) – 40%.

3. Зв'язки (рівень міжнародного співробітництва, який демонструє ступінь відкритості або замкнутості системи вищої освіти) – 10%.

4. Середовище (державна політика і регулювання, можливості отримання освіти) – 25%.

У підсумкових розрахунках враховуються поправки на чисельність населення досліджуваних країн. Дослідження проводиться в державах, для яких є підтверджені статистичні дані за всіма показниками. Зазначені вимірювання ефективності систем вищої освіти зводяться в підсумковому індексі, який визначає позицію кожної країни в світовому рейтингу за результатами міжнародного зіставлення [5].

У таблиці 3 наводиться рейтинг 50 країн світу за індексом ефективності національних систем вищої освіти за 2020 рік [5].

Таблиця 3

Рейтинг ефективності національних систем вищої освіти

Рейтинг	Країна	Індекс ефективності національних систем вищої освіти
1	США	100,0
2	Швейцарія	90,1
3	Данія	85,7
4	Сінгапур	84,5
5	Швеція	84,3
6	Великобританія	83,6

продовження таблиці 3		
7	Канада	83,2
8	Фінляндія	82,8
9	Австралія	82,2
10	Нідерланди	81,6
...
36	Україна	47,8
...
45	Болгарія	42,7
46	Тайланд	42,2
47	Іран	42,2
48	Мексика	41,7
49	Індія	39,6
50	Індонезія	35,0

Джерело [5].

За даними таблиці 3 перші три місця у світовому рейтингу ефективності національних систем вищої освіти займають США, Швейцарія і Данія, індекси яких становлять відповідно 100,0, 90,1 та 85,7. У світовому рейтингу ефективності національних систем вищої освіти Україна з результатом індексу 47,8 знаходиться на 36 місці з 50. Останні три місця в рейтингу займають Мексика, Індія та Індонезія зі значеннями індексу нижче 42,0.

Висновки. Результати проведених досліджень дозволяють порівняти ефективність національних систем освіти серед значної кількості країн, які знаходяться на різних етапах соціально-економічного розвитку.

Зміни, пов'язані зі зростанням ролі знань та інтелекту у суспільстві, виникнення глобального ринку праці, соціально-політичні трансформації виявили суттєвий вплив на роль, функції та способи функціонування системи вищої освіти у всьому світі, зокрема і в Україні. Так, у відповідь на світові тенденції розвитку в Україні відбуваються кардинальні зміни в системі вищої освіти, включаючи зміни структури фінансування і управління, створення системи оцінки і акредитації навчальних закладів, нормативно-правової бази, реформування навчальних програм.

ЛІТЕРАТУРА

1. Підгорний А. З. Соціально-демографічна статистика: підручник / А. З. Підгорний, О. В. Самоєнкова, Ю. О. Ольвінська, К. В. Вітковська / за ред. А. З. Підгорного. – Одеса : ФОП Гуляєва В.М., 2017. – 450 с.
2. Социальная статистика. Учебник / Под ред. чл.-кор. РАН И. И. Елисеевой. – 3-е изд. перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2003. С. 297.
3. Рейтинг стран мира по уровню образования / Гуманитарный портал: Исследования [Электронный ресурс] // Центр гуманитарных технологий, 2006–2021 (последняя редакция: 22.03.2021). URL: <https://gtmarket.ru/ratings/education-index>
4. Електронний ресурс/ Гуманітарний портал: дослідження країн та регіонів/

<https://gtmarket.ru/ratings/global-index-of-cognitive-skills-and-educational-attainment> (дата посилання 24.05.2021)

5. Рейтинг национальных систем высшего образования / Гуманитарный портал: Исследования [Электронный ресурс] // Центр гуманитарных технологий, 2006–2021 (последняя редакция: 10.03.2021). URL: <https://gtmarket.ru/ratings/u21-ranking-of-national-higher-education-systems>

6. Головатий М.Ф. Освіта України: зупинитися і оглянутися // Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти: Монгр. / За ред. В.М. Бебика. – К.: МАУП, 2004. – 200с. – С. 9-18.

7. Кінах А. Стан та перспективи професійного розвитку трудового потенціалу України // Вища школа. – 2005. - No 2. – С. 5-15.

8. Удотова Л. Ф. Соціальна статистика. Підручник. – К.: КНЕУ, 2002.

9. Ольвінська Ю. Роль менеджмент-освіти у розвитку малого бізнесу / Ю. Ольвінська // Формування ринкової економіки: зб. наук. праць. Спец. вип. Управління людськими ресурсами: проблеми теорії та практики. – 2007. – Т. 1. – Ч. II. – С. 521–527. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2219>

10. Ольвінська Ю. О. Проблеми соціально-економічного розвитку країн Євросоюзу / Ю. О. Ольвінська // Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях: Міжнародна науково-практична конференція (Одеса 22-23.04.2015). – Одеса: ОНЕУ, 2015. – С. 18-21.

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ВИПУСК 7

Частина I

**Одеса
2021**